

BÜYÜME VE İTHALAT YAVAŞLADI AMA İHRACATTAKİ AZALMA DIŞ TİCARET AÇIĞINI ARTTIRIYOR

Zümrüt İmamoğlu* ve Barış Soybilgen†

Yönetici Özeti

Bu hafta açıklanan Mart ayı verilerine göre mevsimsellikten arındırılmış rakamlarla Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) bir önceki aya göre yüzde 0,3 oranında azaldı. İthalat miktarı endeksi bir önceki aya göre yüzde 5,3 artarken ihracat miktarı yüzde 0,4 düştü. Mart ayı verilerinin açıklanmasıyla 2011 ilk çeyreği de tamamlanmış oldu. Çeyreklik bazda bakıldığında ekonomide yavaşlama görülüyor. SÜE’de geçtiğimiz çeyrek yüzde 5,5 olan artış hızı bu çeyrekte yüzde 2,3’e geriledi. İthalattaki artış da yine çeyreklik bazda yüzde 10,1’den yüzde 1,6’ya düştü.

Betam 2011 ilk çeyreği için büyüme tahmini Mart ayı verileri ışığında revize etti. Buna göre geçtiğimiz çeyreğe göre reel GSYH’nin yüzde 1,5 arttığını tahmin ediyoruz. Geçen yılın aynı çeyreğine göre büyüme ise baz etkisinden dolayı oldukça yüksek; Betam’ın tahmini yüzde 10,5.

1. çeyrekte ekonomideki yavaşlamanın ağırlıklı olarak yatırımlardaki ivme kaybından kaynaklandığını tahmin ediyoruz. İthalattaki yavaşlama da daha çok yatırım malı ithalatındaki azalıştan kaynaklandı.

Mart ayında dış ticaret ve cari açıda rekor düzeylere ulaşıldı; her ikisi de 9,8 milyar dolar oldu. Çeyreklik toplamda ise Betam’ın tahminine göre yıllık cari açık oranı 1. çeyrek sonu itibarıyla yüzde 7,9’a çıktı. Cari açığın artmasına ithalattaki artıştan çok ihracatın azalması neden oldu. İhracattaki azalma kısmen Kuzey Afrika’ya yapılan ihracatın sektöre uğramasından kaynaklandı.

Tablo1. Betam’ın GSYH ve Cari Açık Tahminleri

	2011 1. Çeyrek
GSYH büyüme (bir önceki çeyreğe göre, mea*)	1,5
GSYH büyüme (geçen yılın aynı çeyreğine göre, tea**)	10,5
Cari Açık (yıllık)	7,9

Kaynak: Betam

*mea: mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış

**tea: takvim etkilerinden arındırılmış

* Dr. Zümrüt İmamoğlu, Betam, Uzman Araştırmacı.

zumrut.imamoğlu@bahcesehir.edu.tr

† Barış Soybilgen, Betam, Araştırma Görevlisi

baris.soybilgen@bahcesehir.edu.tr

1. eyrek verilerine göre büyüme yavaşlayarak devam ediyor

Tablo 2 aylık ekonomik göstergelerdeki değişimleri reel ve mevsimsel etkiden arındırılmış (mea) olarak gösteriyor. Mayıs ayı itibariyle takip ettiğimiz göstergelerin 1. eyrek rakamları tümüyle aklandı. Bu verilere göre reel kesim güven endeksi ve reel imkb endeksi hariç diğer bütün göstergeler 2011 1. eyrekte 2010 4. eyreğe göre hız keserek arttı. Reel kesim güven endeksi ve reel imkb endeksi ise 2011 1. eyrekte bir önceki çeyreğe göre sırasıyla yüzde 1,7 ve 3,9 düştü. Betam olarak birinci çeyrek büyümesinin göstergelerdeki trendi takip edeceğini tahmin ediyoruz.

Yatırım göstergeleri

Tablo 2’de görüldüğü gibi 2011 1. eyrekte hem SE’nin hem de KKO’nın artış tempoları geçen çeyreğe kıyaslandığında yarı yarıya azaldı. 1. eyrekte SE ve KKO’daki yükselişi ağırlıklı olarak yatırım malı ile dayanıklı tüketim malı imalatı oluşturdu. İthalat göstergeleri ise SE ve KKO’dan daha fazla hız kesti. Ara malı ithalatı 2010 4. eyrekte yüzde 6.8 artmışken 2011 1. eyrekte yüzde 2.9 arttı. En sert düşüşü ise yatırım malı ithalatı gösterdi 2010 4. eyrekte yüzde 27.3 artmışken, 2011 1. eyrekte yüzde 2.9 azaldı. Genel olarak yatırım göstergelerinde azalan bir artış var fakat Mart ayı verilerine baktığımızda yatırım malı ithalatının yine bir hızlanma görüyoruz.

Tüketim göstergeleri

eyrekten çeyreğe baktığımızda 2011 1. eyrekte tüketim göstergelerinin davranışları yatırım göstergelerinin davranışlarına çok benziyor. Tüketim malı ithalatı bu çeyrekte göre yüzde 3.4 arttı, geçen çeyrekte ise yüzde 13.5 artmıştı. Binek otomobil üretimi de azalarak arttı. İthalattaki ve tüketimdeki yavaşlamayı takiben TV gelirleri 2011 1. eyrekte yüzde 4.9 düştü. Tüketicisi güven endeksi ise 1. eyrekte genel olarak pozitif.

Dış ticaret

şekil 2 TÜİK’in akladığı mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış ihracat ve ithalat miktar endekslerinin aylık değişimlerini gösteriyor. İhracat ve İthalat arasındaki makas bu çeyrekte de açılmaya devam etti. 2010 4. eyreğinde ithalat yüzde 10 artmış buna karşın ihracat da yüzde 5 artmıştı. 2011 1. eyreğinde ise ithalat yüzde 1.6 artarken ihracat yüzde 3.4 azaldı. Dış ticaret açığı da rekor düzeyde gerçekleşti. İhracatın dağılımını ülke gruplarına göre baktığımızda nominal olarak geçen yılın aynı çeyreğine göre ihracatta düşüş sadece Kuzey Afrika lkeleri grubunda görüldü. Bu da ihracattaki azalışın bir bölümünün Libya-Tunus ve Mısır’daki gelişmelerden kaynaklandığını gösteriyor. İkinci eyrekte Libya’nın durumu dzelmese de diğer ülkelerle yaptığımız ticaretin normale dönmesi ihracatı olumlu etkileyecektir.

Cari açık

1. eyrekteki toplam cari açık 22 milyar dolar oldu. Bunun da ötesinde Mart ayındaki cari açığın

boyutu ise dikkat çekiciydi. Mart ayında cari açık 9,8 milyar dolar oldu. Genelde hizmet ve gelir dengelerinin eklenmesiyle dış ticaret açığından daha az olan cari açık bazı yabancı şirketlerin Mart ayında karlarını temettü ödemeleri olarak yurtdışına çıkarmaları nedeniyle birbirine yaklaştı.

Betam yıllık cari açık oranı tahminini 2011 yılı ilk çeyreği için yüzde 7,2'den 7,9'a çıkarttı. Yüksek seyreden cari açık Merkez Bankası politikasını da zorlayacak. Mart sonundaki munzam karşılık oranları Nisan'ın üçüncü haftası itibariyle geçerli olmaya başladı. Ancak tek başına bu tedbirler de yeterli olmayabilir. Cari açıktaki yükseliş yabancı yatırımcının Türkiye iştahını azaltmaya başlarsa kur artacaktır. Bu durumda Merkez Bankası faiz arttırımını düşünmeye başlayabilir.

Tahminler

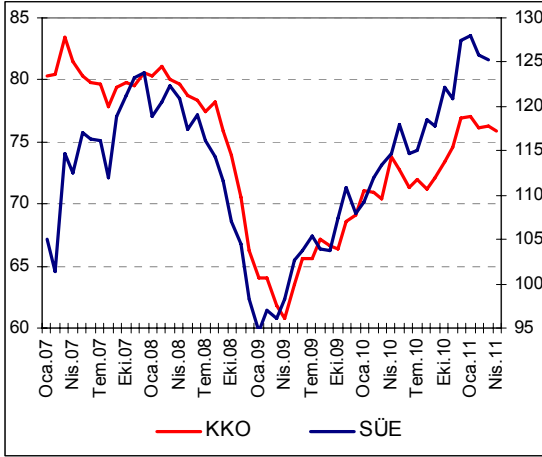
Betam her ay düzenli olarak elindeki ekonomik göstergelere göre GSYH ve cari açık için tahminlerini yayınlıyor. Tablo 1'de Betam'ın 2011 1. çeyrek için hem geçen çeyreğe hem de geçen yılın aynı çeyreğine göre GSYH tahminleri bulunuyor. Betam bu çeyrekteki GSYH'nın geçen çeyreğe göre yüzde 1,5, geçen yılın aynı çeyreğine göre ise yüzde 10,5 artmış olduğunu tahmin ediyor. 2011'in ilk çeyreğinde ise yıllık cari açık oranının 7,9'a çıkacağını tahmin ediyoruz.

Tablo 2. Ekonomik göstergelerin aydan aya ve çeyrekten çeyreğe değişimleri (Reel ve MEA)

Ekonomik Göstergeler	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	2010 4. Çeyrek	2011 1. Çeyrek
İthalat	-3.4	0.9	5.3		10.1	1.6
Ara malı ithalatı	-3.3	0.0	2.9		6.8	2.9
Tüketim malı ithalatı	-7.9	2.9	12.1		13.5	3.4
Yatırım malı ithalatı	-16.7	0.4	19.7		27.3	-2.9
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)	0,4	-1,7	-0,4		5,5	2,3
Dayanısız tüketim malı imalatı	-0,9	-1,4	1,0		2,0	1,5
Dayanıklı tüketim malı imalatı	4,9	-0,5	2,6		0,3	4,4
Ara malı imalatı	-2,4	-0,6	-0,7		6,2	1,8
Yatırım malı imalatı	-3,3	-1,0	1,5		13,8	4,7
Kapasite Kullanım Oranı (KKO)	0,1	-1,0	0,2	-0,4	3,3	1,5
Dayanısız tüketim malı imalatı	-0,4	-0,5	0,5	-0,9	1,4	-0,3
Dayanıklı tüketim malı imalatı	1,7	-0,2	1,5	-0,8	2,0	3,0
Ara malı imalatı	-1,0	-1,1	-0,5	-0,7	3,1	0,3
Yatırım malı imalatı	1,4	-0,1	0,7	0,5	2,5	3,0
Beklenti Göstergeleri						
Tüketici Güven E. (TUIK)	-0,6	1,3	0,5		3,0	1,6
Reel Kesim Güven E.	-1,3	-3,1	0,3		8,6	-1,7
Finansal Göstergeler						
İMKB 100	-0,2	-2,2	0,7	3,4	9,7	-3,9
Diğerleri						
Özel tüketim vergisi (ÖTV)	-4,0	-3,7	3,2		7,3	-4,9
Binek otomobil üretimi	-4,7	3,4	1,1		13,5	4,0

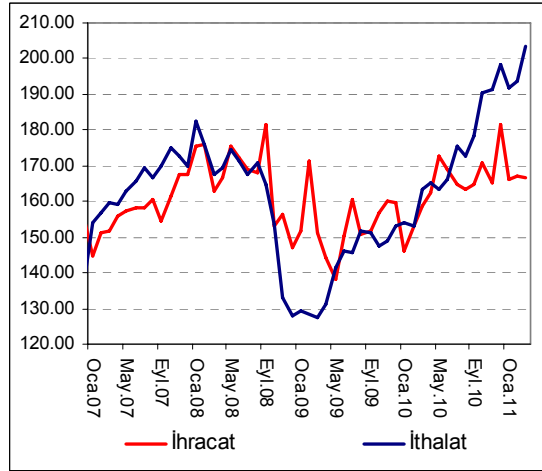
Kaynak: TUIK, TCMB, İMKB, BETAM.

Şekil 1: Kapasite kullanım oranı ve sanayi üretim endeksi (mea)

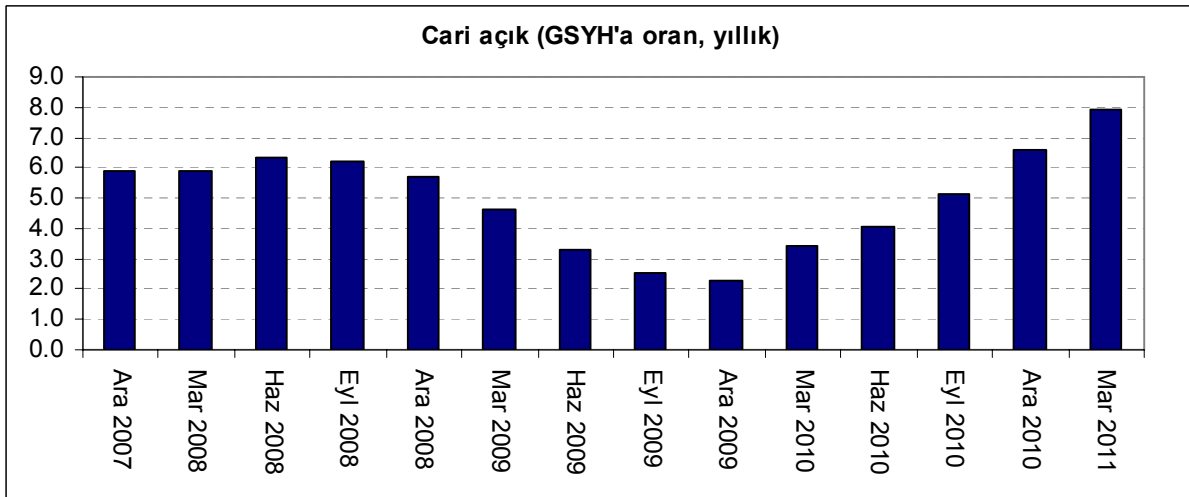
Kaynak : TÜİK, Betam (sol taraf KKO eksen, sağ taraf SÜE eksen)

Şekil 2: İhracat ve ithalat miktar endeksleri (mea)

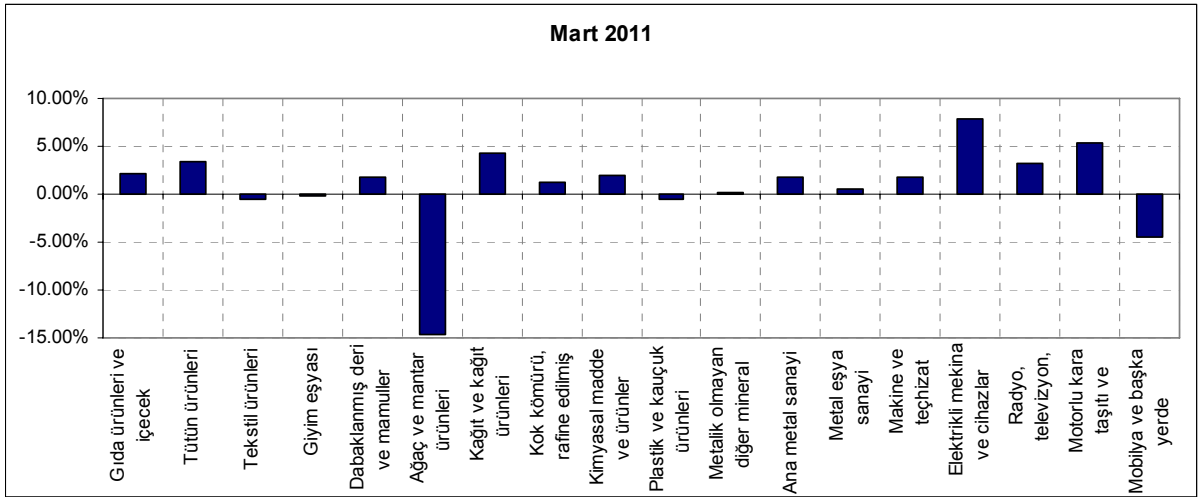
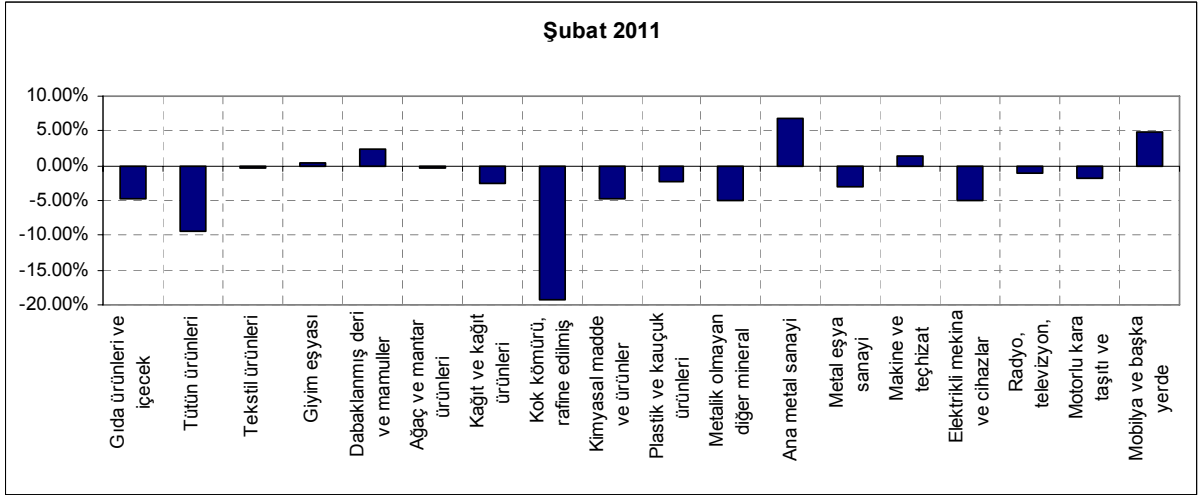
Kaynak : TÜİK, Betam

Şekil 3. Cari açığın GSYH'a oranı

Kaynak: TCMB, TUIK, BETAM

Şekil 4 : Aitkalemlere göre aylık ihracat değışim oranları (mea)

Kaynak : TÜİK, Betam